

**การศึกษาคุณลักษณะของสื่อประเพณีจองพารา
และการนำไปใช้ในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของ
จังหวัดแม่ฮ่องสอน**

**A study on characteristics of the traditional media
“Jong Pa Ra festival” and Its use in cultural tourism
in Mae Hong Son province**

กรกนก สนิทการ^{1*}

Kornkanok Sanitgan^{1*}

บทคัดย่อ

คุณลักษณะของประเพณีจองพาราจากอดีตจนถึงปัจจุบันนั้น มีความแตกต่างกันอยู่ในส่วนรูปแบบโดยในอดีตจะเป็นการทำเองของแต่ละบ้าน แต่ในปัจจุบันนั้นมีการจัดทำเป็น “โครงการอบรมและร่วมอนุรักษ์สืบสานวัฒนธรรมประเพณีจองพารา” และมีการเดินขบวนแห่จองพาราเพิ่มขึ้นมา ในด้านเนื้อหา คือในอดีตประเพณีจองพาราเป็นประเพณีที่แสดงออกถึงความศรัทธาโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความสุขให้ครอบครัวและตนเอง แต่ในปัจจุบันเป็นประเพณีที่มีวัตถุประสงค์ไว้เพื่อสืบสานวัฒนธรรมและใช้ในการส่งเสริมการท่องเที่ยว ซึ่งในส่วนของการนำไปใช้ในการท่องเที่ยว นั้น ประเพณีจองพารามีหน้าที่เป็น สื่อ และ สาร โดยที่มีการปรับตัวใน ด้านรูปแบบและเนื้อหา แต่ยังคงคุณค่าและความหมาย ซึ่งเป็นรากที่สำคัญของประเพณีไว้อยู่โดยเจ้าของวัฒนธรรมคือคนในชุมชนบ้านเมืองปอนเองโดยมีการยินยอมและเห็นด้วยในการนำไปประเพณีจองพาราไปเป็นสื่อในการส่งเสริมการท่องเที่ยว แต่ถึงแม้กระนั้น

¹ สาขาวิชานิเทศศาสตร์และนวัตกรรมการจัดการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ กรุงเทพมหานคร 10240

¹ Communication Arts and Innovation, Graduate School of Communication Arts and Management Innovation, National Institute of Development Administration, Bangkok 10240

* Corresponding author e-mail: kikkabit.kk@gmail.com

ก็ยังคงความหวงแหนในวัฒนธรรมของตนและคอยเฝ้าระวังอยู่เสมอ และจากการนำเอาสื่อประเพณีไปใช้ในการท่องเที่ยวครั้งนั้น ก็ได้สร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านเมืองปอนทั้งภาครัฐและภาคประชาชน ได้มีการให้ความร่วมมือกันเป็นอย่างดี ข้อเสนอแนะในงานวิจัย คือ การที่นักท่องเที่ยวซึ่งเป็นอีกหนึ่งกลุ่มเป้าหมายนั้นยังไม่มี การตอบรับกลับ หรือ สนใจอยากมาเยี่ยมชมงานประเพณีจองพาราแบบเจาะจงลงไปนั้น ส่วนหนึ่งผู้วิจัยคาดว่ามาจากการขาดใช้สื่ออื่น ๆ ในการโปรโมทงานประเพณีจองพารา โดยในงานวิจัยชิ้นนี้ยังคงไม่มีผลออกมาให้เห็นในเรื่องของการใช้สื่ออื่น

คำสำคัญ: ประเพณีจองพารา, การใช้สื่อเพื่อการพัฒนา, การสื่อสารแบบมีส่วนร่วม

Abstract

This study found that there were some differences of Jong pa ra festival between past and present times which were described as follows; people in the community made a jong pa ra by themselves in the past while there is a project that made jong pa ras for people and a parade to celebrate the festival at present. Moreover, Jong pa ra festival in the past showed the believing of Buddhism and aimed to make the happiness to Meung Pon's people in the level of an individual and a family. At present, the objectives of this festival are to inherit a local tradition and to support a cultural tourism development. Jong pa ra festival had been performed as a media and a message which was adapted in the form and detail but still remained the valuable of the local tradition. Meung Pon's people accepted and agreed to use Jong Pa Ra festival as a media to advertise and support the tourism. However, they still highly valued and kept their eyes on the methods of the festival to be in a good way. Jong Pa Ra festival created a good partnership between the public sector and people in Meung Pon. Finally, this study recommended that a limitation of media to promote Jong Pa Ra festival was the reason why tourists did not considerably pay attention or interested in this festival as much as it should. The further study should focus on using media to promote and support the local tradition.

Keywords: Jong Pa Ra festival, Tai-Yai, Characteristics, Media for development, Participatory communication

บทนำ

จังหวัดแม่ฮ่องสอนนั้น เป็นอีกหนึ่งแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่มีชื่อเสียงแห่งหนึ่งของประเทศไทย เนื่องด้วยเหตุผลที่สำคัญคือความหลากหลายของประชากร และผู้คนเหล่านี้ยังคงดำเนินชีวิตเรียบง่าย รักษาขนบธรรมเนียมประเพณีดั้งเดิมไว้ เหมือนกับเมื่อหลายร้อยปีก่อน ขนบธรรมเนียมประเพณีพื้นบ้านที่สวยงามและหลากหลาย จึงเป็นปัจจัยสำคัญส่วนหนึ่งที่ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวทั้งในและนอกประเทศ มีความสนใจที่จะเข้ามาท่องเที่ยว ชื่นชม และเรียนรู้วัฒนธรรมของชาวแม่ฮ่องสอน

ทั้งนี้แนวทางการดำเนินงานของทางจังหวัดแม่ฮ่องสอนในเรื่องการท่องเที่ยว เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยกระตุ้นการเข้ามาของนักท่องเที่ยว และส่งผลให้มีอัตราการรายได้ในด้านการท่องเที่ยวที่สูงขึ้น จากความสะดวกในการเดินทางเข้าถึงจังหวัดแม่ฮ่องสอน การส่งเสริมและสนับสนุนบุคลากรด้านการท่องเที่ยวรวมถึงผู้ประกอบการต่าง ๆ และปัจจัยสำคัญที่สุดที่ช่วยกระตุ้นการท่องเที่ยวของจังหวัดแม่ฮ่องสอนคือการวางนโยบายในเรื่องการส่งเสริม พัฒนาการท่องเที่ยวทั้งทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและด้านวัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่นอันเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดแม่ฮ่องสอน นอกจากนี้ยังมีการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเหล่านี้ให้นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติให้ได้รับรู้ เช่นในปัจจุบันจะเห็นได้ว่าการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับประเพณีของจังหวัดเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอยู่หลากหลาย โดยมีประเพณีหลักที่น่าสนใจอาทิเช่น

1. ประเพณีปอยส่างลอง หรือ งานบวชลูกแก้ว
2. ประเพณีเขาวงกต หรือ (ปอยหมากำป่า)
3. ประเพณีแห่จองพารา

ทั้ง 3 ประเพณีที่ได้กล่าวไปข้างต้นนั้น ถือเป็นศูนย์รวมลักษณะสำคัญของจังหวัดแม่ฮ่องสอนให้เราเห็นได้อย่างเด่นชัด ด้วยว่ามีการแสดงถึงคุณลักษณะด้านต่าง ๆ ของวัฒนธรรมที่มีค่าควรแก่การอนุรักษ์และส่งเสริม อาทิเช่น

1. การใช้ศิลปะหัตถกรรมในการตกแต่งงาน
2. การแสดงออกถึงศรัทธาในพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นจุดเด่นของคนไทยใหญ่
3. การแต่งกายในชุดพื้นเมืองเพื่อเข้าร่วมงานประเพณี
4. การใช้ภาษาไทยใหญ่และภาษาพื้นเมืองในการเรียกขานชื่อสิ่งต่าง ๆ ที่เป็น

ส่วนประกอบของประเพณี

จุดเด่นของประเพณีเหล่านี้ถูกนำมาเป็นส่วนหนึ่งในการส่งเสริมการท่องเที่ยวในหลายพื้นที่ของจังหวัดแม่ฮ่องสอนและได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวเป็นอันมาก ดังที่มีการกล่าวถึงไว้ว่า ประเพณีและวัฒนธรรม เป็นทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่มีความสำคัญและมีบทบาทในการดึงดูดนักท่องเที่ยวจากดินแดนต่าง ๆ สู่แหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งได้ไม่น้อย โดยเหตุที่ชนชาติต่าง ๆ ทั่วโลกต่างก็มีวิถีชีวิตแตกต่างกัน มีวัฒนธรรมที่สมาชิกในชนชาตินั้น ๆ ร่วมกันสร้างขึ้นมากมาย ซึ่งความแตกต่างและความหลากหลายทางวัฒนธรรมของแต่ละชนชาติเป็นสิ่งที่ท้าทายเพื่อนมนุษย์ให้สนใจใคร่รู้ ใคร่เห็นถึงความต่างต่างนั้น ๆ และได้กระตุ้นให้เกิดการเดินทางเพื่อการศึกษาเรียนรู้ในวัฒนธรรมของชนชาติอื่น ๆ จิรวรรณ กาวิละ (อ้างใน นุชจรินทร์ ทับทิม, 2544) ตามธรรมชาติของมนุษย์ที่มักจะสนใจ และอยากรู้อยากเห็นในสิ่งที่แปลกใหม่จากของตนเอง ซึ่งความแตกต่างทางวัฒนธรรมจึงเป็นทางเลือกอีกทางหนึ่งของธุรกิจการท่องเที่ยวที่ให้ประโยชน์ทั้งทางด้านการศึกษาและประสบการณ์ชีวิต นอกเหนือไปจากการท่องเที่ยวเพื่อความสนุกสนานเพียงอย่างเดียว

ดังที่ สมควร กวียะ (2547) ได้อธิบายถึงสื่อประเพณี (Traditional media) คือวัฒนธรรมทั้งมวลที่คนไทยและสังคมไทยได้สร้างสรรค์และสั่งสมกันมาตั้งแต่อดีต กลายเป็นเครื่องมือที่ส่ง รับ และเก็บข่าวสารที่เป็นสัญลักษณ์และเอกลักษณ์ของระบบสังคมไทย ปรากฏให้รู้ให้เห็นในรูปแบบของคำพูด ข้อเขียน บทเพลง ดนตรี การละเล่น หัตถกรรม สถาปัตยกรรม พิธีการ ความคิด ความเชื่อ ค่านิยม หรือแม้กระทั่งวิถีชีวิต

สื่อประเพณีอาจเป็นได้ทั้งภาชนะรองรับข่าวสารและพาหนะที่จะนำข่าวสารจากบุคคลหนึ่งไปยังอีกบุคคลหนึ่ง จากสถานที่หนึ่งไปยังอีกสถานที่หนึ่งและที่สำคัญคือจากเวลาหนึ่งไปยังอีกเวลาหนึ่ง ซึ่งจะยาวนานหลายพันปี อาจจะหมายถึง บุคคล วัตถุ สิ่ง ภาพการเคลื่อนไหว กระบวนการหรือวิธีการที่สามารถเก็บบันทึกและถ่ายทอดข่าวสารของระบบสังคม รวมทั้งข่าวสารอื่น ๆ ตามความประสงค์

สื่อประเพณี เป็นช่องทางหนึ่งที่สามารถนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดวัฒนธรรม สนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมได้เป็นอย่างดี เพราะจะทำให้เห็นการพัฒนาสอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนในพื้นที่ ซึ่งเป็นผู้ที่คลุกคลีมีความใกล้ชิดกับวัฒนธรรมนั้น ๆ มากที่สุด หรืออาจจะกล่าวได้ว่าเป็นผู้ที่สร้างสรรค์วัฒนธรรมนั้น ๆ ขึ้นมาก็เป็นได้

การศึกษาเรื่องของ สื่อประเพณีที่มีความเก่าแก่มีการร่วมมือร่วมใจกันของชุมชนอยู่ในปัจจุบันและเป็นที่รู้จักทั้งของคนในและนอกพื้นที่จังหวัด อันได้แก่ ประเพณีจองพารา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจะสามารถนำไปเป็นข้อเสนอแนะแนวทางในการใช้สื่อประเพณีส่งเสริม

การท่องเที่ยวของจังหวัด โดยได้ทำการศึกษาคุณลักษณะและรูปแบบของสื่อประเพณี บทบาทหน้าที่ที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การมีส่วนร่วมของคนในพื้นที่ ที่มีต่อการใช้สื่อประเพณีเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จนนำไปสู่การอนุรักษ์สื่อประเพณีเหล่านี้ให้คงไว้ได้อย่างยั่งยืน ทั้งนี้วัตถุประสงค์ของการศึกษาประเพณีของพารานี้มีดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะของสื่อประเพณีของพาราในรูปแบบของอดีตและปัจจุบันของบ้านเมืองปอน อำเภอขุนยวมจังหวัดแม่ฮ่องสอน
2. เพื่อศึกษาบทบาทหน้าที่สื่อประเพณีของพารา และการนำไปใช้ในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของบ้านเมืองปอน อำเภอขุนยวมจังหวัดแม่ฮ่องสอน
3. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของคนในบ้านเมืองปอน อำเภอขุนยวมจังหวัดแม่ฮ่องสอน

แนวคิดและทฤษฎีที่นำมาใช้ในการศึกษา

1. แนวคิดเรื่องสื่อพื้นบ้านและสื่อประเพณี
2. แนวคิดเรื่องต้นไม้แห่งคุณค่า
3. แนวคิดการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
4. แนวคิดเรื่องการมีส่วนร่วม
5. แนวคิดการมีส่วนร่วมของชุมชนกับการท่องเที่ยว

วิธีการศึกษา

1. การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) เป็นการรวบรวมเอกสารต่าง ๆ ซึ่งเป็นข้อมูลทุติยภูมิที่มีผู้รวบรวมไว้แล้วมาใช้ใหม่และนำข้อมูลต่าง ๆ เหล่านั้นมาวิเคราะห์และตีความร่วมกับข้อมูลที่ได้จากการสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วมและการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยเอกสารหลักที่ได้นำมาประกอบในการวิจัย

2. การสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม (Non-participant Observation) เป็นการสังเกตการณ์ในพื้นที่บ้านเมืองปอน อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน แบบไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมใด ๆ โดยผู้วิจัยเป็นเพียงผู้สังเกตการณ์ปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในพื้นที่จากภายนอกเท่านั้น

3. การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) คือการเน้นการซักถามแบบเน้นการสัมภาษณ์รายบุคคลแบบตัวต่อตัวระหว่างผู้สัมภาษณ์กับผู้ให้สัมภาษณ์ โดยการกำหนดประเด็นคำถามแบบปลายเปิด เพื่อให้ผู้ให้สัมภาษณ์สามารถตอบคำถามและแสดงความคิดเห็นในประเด็นต่าง ๆ ได้อย่างอิสระ โดยแบ่งการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

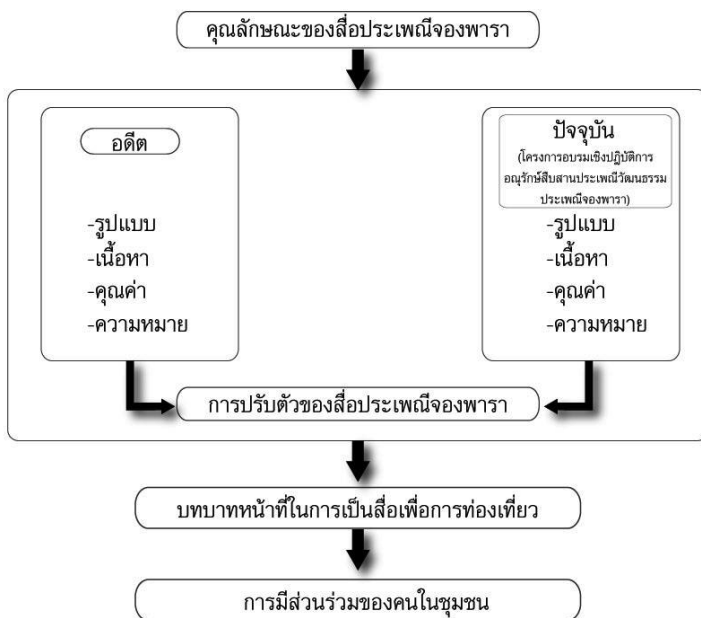
1. ปราชญ์ชาวบ้าน และผู้นำกลุ่มชาวบ้านในการจัดทามประเพณีของพารา ทั้งหมด 5 คน

2. เจ้าหน้าที่จากสภากาชาดธรรมบ้านเมืองปอน อำเภอขุนยวม และ นักวิชาการ ทั้งหมด 2 คน โดยเกณฑ์ในการคัดเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญในครั้งนี้ คือ เป็นประชาชนที่อาศัยอยู่ในบ้านเมืองปอน อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นบุคคลที่มีถิ่นกำเนิด ในบ้านเมืองปอน และเป็นบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องกับการจัดงานประเพณีจองพาราในปี 2557 และ 2558 มาเป็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์ทั้งแบบมีโครงสร้างและไม่มีโครงสร้างเพื่อให้ผู้ให้สัมภาษณ์ได้มีโอกาสในการตอบคำถามได้ตามต้องการ แต่ขณะเดียวกันก็ต้องมีแนวคำถามเพื่อให้ผู้วิจัยได้คำตอบที่ตรงกับปัญหานำวิจัยที่ผู้วิจัยต้องการศึกษาด้วย โดยผู้วิจัยตรวจสอบประเด็นและความถูกต้องกับอาจารย์ที่ปรึกษาถึงความครอบคลุมและความครบถ้วนของคำถาม เพื่อนำไปปรับปรุงและแก้ไขก่อนนำแบบสัมภาษณ์ไปใช้ในการเก็บข้อมูลจริง โดยได้ใช้ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่เดือน กุมภาพันธ์ – พฤษภาคม 2559 โดยการวิเคราะห์ข้อมูล และ รวบรวมข้อมูลจากการศึกษาเอกสารต่าง ๆ การสังเกตและการสัมภาษณ์ จากนั้นจึงนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อตีความหมาย โดยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพแบบสร้างข้อสรุป ได้แก่ การวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic Induction) ซึ่งเป็นการตีความสร้างข้อสรุปแบบอุปนัยจากการจัดบันทึก การสังเกตและการสัมภาษณ์ของปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่มองเห็น โดยใช้การบรรยายแบบพรรณนา

สำหรับการนำเสนอข้อมูลใช้ข้อมูลจากการศึกษาประกอบกับการวิเคราะห์ตีความตามแนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษางานวิจัยครั้งนี้ด้วยการเขียนเล่าเรื่องหรือการบรรยาย (Narrative) ด้วยวิธีการอธิบายเชิงวิเคราะห์ (Analytic Descriptive) โดยนำเสนอข้อสรุปเพื่อตอบปัญหานำวิจัยของการศึกษาคครั้งนี้

กรอบแนวคิด

สรุปผลการศึกษา

จากประวัติอันยาวนานของประเพณีจองพาราที่ว่าถึงความเป็นมาของประเพณีที่ก่อเกิดมาจากความเชื่อทางพระพุทธศาสนาโดยทั้งหมด ซึ่งมีที่มาเริ่มต้นเกี่ยวกับการทำบุญในช่วงออกพรรษาที่ถือเป็นการทำบุญครั้งใหญ่ โดยมีองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นเหมือนประธานที่จะเสด็จมารับบิณฑบาตรด้วยพระองค์เอง จึงทำให้เกิดความตั้งใจในการทำจองพาราให้สวยงามและสมเกียรติที่สุด โดยเชื่อกันว่าความตั้งใจเหล่านั้นจะส่งผลถึงบุญกุศลต่าง ๆ ที่จะได้รับ และแม้จะมีความเชื่อของชาวไทยใหญ่อีกบางส่วนที่เกี่ยวข้องกับพระมหาอุปคุตโดยเชื่อว่าพระมหาอุปคุตจะขึ้นมารับบิณฑบาตร จากมนุษย์ในวันก่อนออกพรรษาไม่ใช่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าอย่างที่เราส่วนใหญ่เข้าใจกัน แต่ก็เห็นได้ว่าทั้งสองความเชื่อนั้น ยังคงมีรากฐานจากเรื่องการทำบุญที่กุศลของพระพุทธศาสนาเหมือนกันอย่างชัดเจน ซึ่งความเชื่อหลักที่มีการทำจองพาราขึ้นมานั้นก็เป็นเพราะความต้องการที่จะทำบุญทำกุศลกับพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเช่นเดียวกัน

ด้วยบ้านเมืองปอนเป็นพื้นที่ที่มีชาวไทยใหญ่อาศัยอยู่เป็นส่วนใหญ่ จึงทำให้วัฒนธรรมและวิถีชีวิตต่าง ๆ มีความเป็นเอกลักษณ์เป็นของตนเองอย่างชัดเจน จึงถูกยกให้เป็นแม่ข่ายด้านพื้นที่ศึกษาและท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม โดยที่นำเอาความเป็นเอกลักษณ์ เช่น วิถีชีวิต ผ้าไหมหรือประเพณีต่าง ๆ มาเป็นจุดเด่น โดยประเพณีจองพาราเองก็ได้ถูกนำมาเป็นสื่อประเพณีหนึ่งในการสืบทอดวัฒนธรรมและการส่งเสริมการท่องเที่ยวตามวัตถุประสงค์ของบ้านเมืองปอน ดังที่สมควร กวียะ (2547) ได้กล่าวไว้ว่า “สื่อประเพณี เป็นช่องทางหนึ่งที่สามารถนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดวัฒนธรรม สนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมได้เป็นอย่างดี เพราะจะทำให้เห็นการพัฒนาสอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนในพื้นที่ ซึ่งเป็นผู้ที่คลุกคลีมีความใกล้ชิดกับวัฒนธรรมนั้น ๆ มากที่สุด หรืออาจจะกล่าวได้ว่าเป็นผู้ที่สร้างสรรค์วัฒนธรรมนั้น ๆ ขึ้นมาก็เป็นได้” โดยที่การจัดประเพณีจองพารานั้นมีมาตั้งแต่ในอดีตโดยเป็นการจัดทำกันเองตามความเชื่อและประเพณีของชาวไทยใหญ่ อยู่ก่อนแล้ว จนเมื่อปี.ศ. 2557 ทางบ้านเมืองปอนได้เริ่มนำประเพณีจองพารามาใช้เป็นสื่อในการส่งเสริมประเพณีวัฒนธรรมและการท่องเที่ยว โดยทางองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเมืองปอน ร่วมกับโรงเรียนบ้านเมืองปอน และประชาชนชาวบ้านเมืองปอนที่เป็นตัวแทนโดยปราชญ์ชาวบ้านในการจัด “โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการอนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรมประเพณีจองพารา (จองเซ่งต่างล่างปู้ด)”

โดยวัตถุประสงค์ของการจัดโครงการ มีความสอดคล้องกับหัวข้อการศึกษาในงานวิจัยชิ้นนี้ซึ่งผู้ศึกษาได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับ บทบาทหน้าที่ของสื่อประเพณีจองพาราในฐานะของสื่อที่นำไปใช้ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวของบ้านเมืองปอน

ความแตกต่างประเพณีจองพารา จากอดีตถึงปัจจุบัน

ในงานวิจัยชิ้นนี้ผู้ศึกษาได้ศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะของประเพณีจองพาราโดยศึกษาในลักษณะการเปรียบเทียบระหว่าง อดีตและปัจจุบัน เพื่อให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงของสื่อประเพณีจองพาราอย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น โดยได้แบ่งออกเป็น 2 คุณลักษณะ คือ

1. คุณลักษณะของรูปแบบประเพณีจองพารา

วิธีการจัดทำประเพณีจองพาราตั้งแต่ เริ่มการสร้างจองพารา การเดินขบวนแห่จองพารา วิธีการบูชาจองพาราและหลังจบประเพณีจองพารา ระหว่างอดีตและปัจจุบันนั้นมีความแตกต่างกัน ด้วยปัจจุบันมีการจัดทำประเพณีจองพาราให้เป็น “โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการอนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรมประเพณีจองพารา (จองเซ่งต่างล่างปู้ด)” จึงมีการจัดการกิจกรรมเพิ่มขึ้นมาโดยข้อมูลและการวิเคราะห์ของผู้ศึกษา สามารถแบ่งเป็น 3 ช่วงเวลาดังนี้

1.1 ช่วงก่อนประเพณี(จัดทำจองพารา) รูปแบบของประเพณีจองพารา ในขั้นตอนการสร้างจองพารานั้นในอดีตจะมีการสร้างเองในแต่ละบ้านแต่ในปัจจุบันนั้นบ้านเมืองปอนมีโครงการให้มีการจัดทำจองพาราจากเด็ก ๆ ในโรงเรียนเพื่อส่งมอบให้กับผู้คนในชุมชนหรือบางบ้านจะใช้วิธีสั่งซื้อจากช่างทำจองพารา และยังมีส่วนหนึ่งที่ยังคงทำจองพาราด้วยตนเองอยู่เหมือนในสมัยอดีต

1.2 ช่วงแห่จองพารา ส่วนของการเดินขบวนแห่จองพารานั้นในอดีตแท้จริงแล้วจะไม่มีการเดินแห่จองพารา จากการสัมภาษณ์ชาวบ้านเมืองปอนจะให้ข้อมูลตรงกันว่า แท้จริงแล้วในปัจจุบันนี้ที่มีการสร้างขบวนแห่จองพาราขึ้นมาเพื่อเพิ่มความน่าสนใจในประเพณี และเพื่อความสวยงาม เท่านั้น โดยในบ้านเมืองปอนนั้นการแห่จองพาราจะจัดทำโดยมีความร่วมมือกันของ ภาครัฐ โรงเรียน และคนในชุมชนซึ่งมีตัวแทนคือผู้นำชุมชนหรือปราชญ์ชาวบ้าน เป็นหลัก

1.3 ช่วงการบูชาจองพารา ในส่วนขั้นตอนวิธีการบูชาจองพาราในปัจจุบันยังคงมีขั้นตอน พิธีการ วิธีการ และเครื่องของที่ใช้ในการบูชาจองพาราเหมือนกันกับในอดีต ซึ่งมีระยะเวลาในการวางไว้ คือประมาณ 7-15 วัน และเมื่อจบช่วงประเพณีจองพาราแล้วผู้คนในบ้านเมืองปอนจะนำจองพาราลงจากหิ้งในบ้านของตนแล้วจึงนำไปวางไว้ตามต้นไม้ในป่า

2. คุณลักษณะด้านเนื้อหาและคุณค่าของประเพณีจองพาราที่มีต่อคนในชุมชนบ้านเมืองปอน

เนื้อหาและคุณค่าของการการทำบุญในประเพณีจองพารา ที่ในอดีตนั้นชาวบ้านจะเชื่อว่าทำแล้วจะเป็นการทำบุญกุศลที่ยิ่งใหญ่กับพระพุทธเจ้า ทำแล้วจะได้โชค ได้พร ได้มีความสุขตลอดปีอย่างแน่นอนเพราะมีความเชื่อที่ว่าพระพุทธเจ้านั้นจะเสด็จลงมาบิณฑบาตด้วยพระองค์เอง ฉะนั้นหากไม่ได้ทำจะถือเป็นเรื่องใหญ่ ถือว่าขาดสิ่งสำคัญในชีวิตไป ซึ่งสิ่งเหล่านี้แต่ละบ้านเรือนจะมีการทำกันเองภายในแต่จะมีพิธีทุกอย่างพร้อมกันและเหมือนกัน แต่ในปัจจุบันนั้นเนื้อหาและคุณค่าเหล่านี้ถูกกลดลงมาแม้จะมีการทำกันเป็นปกติอยู่แต่ความรู้สึกที่ว่าได้การทำบุญที่ยิ่งใหญ่ คงจะเหลือไว้เพียงทำแล้วจะมีความสุขเท่านั้น ความเชื่อต่าง ๆ เมื่อยุคสมัยเปลี่ยนไปก็กลายเป็นความเชื่อที่ถูกส่งต่อกันมา เป็นการทำตามผู้หลักผู้ใหญ่เพื่อรักษาประเพณีไว้ไม่ให้สูญหาย โดยมีความน่าสนใจของการเป็นกิจกรรมที่คนในชุมชนได้มาร่วมกันมาเพิ่มความน่าสนใจของงานประเพณี

จะเห็นได้ว่าประเพณีจองพาราในบ้านเมืองปอนนั้นยังคงมีความ ดั้งเดิมไว้อยู่เป็นส่วนใหญ่ จะมีในบางส่วนที่ลดลงและบางส่วนเพิ่มขึ้นมาเพื่อความน่าสนใจ เช่น การเดินขบวนแห่หรือการไม่ได้เป็นผู้ลงมือทำจองพาราด้วยตนเอง แต่ให้นักเรียนเป็นผู้ทำนั้นก็เห็นวัตถุประสงค์

ที่ต้องการให้มีการสืบสาน วัฒนธรรม โดยใช้สิ่งใหม่เข้ามาดึงดูดหรือมากระตุ้นให้เกิดความสนใจ และใส่ใจ ก่อนที่สิ่งเก่า ๆ จะเลือนหายไปตามกาลเวลา

เมื่อนำประเพณีจองพารามาพิจารณาตาม “ลักษณะของประเพณี” จะสามารถนำมาสรุปและอภิปรายได้ดังนี้

1. เป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น และคนในสังคมยอมรับว่าเป็นสิ่งดีตลอดทั้งได้ร่วมมือกันปฏิบัติตามในการสร้างประเพณีแต่ละอย่างขึ้นมานั้นอาจได้มาจากสภาพแวดล้อม การทำมาหากิน ความเชื่อ ฯลฯ

ประเพณีจองพารามีความเป็นมาจากความเคารพความศรัทธาในพระพุทธศาสนาของชาวไทยใหญ่เริ่มจากความเชื่อในการทำบุญ ซึ่งเปรียบเสมือนการทำความดี ทำสิ่งดี ๆ ให้กับตนเองและครอบครัว คนรอบข้าง ซึ่งเหล่านี้เป็นพื้นเพทางสังคมของชาวไทยใหญ่ที่ให้เรื่องนี้เป็นสำคัญในการดำเนินชีวิต นอกจากนี้เป็นเกี่ยวกับการทำมาหากินก็ต้องใช้บุญกุศลที่ได้ทำเป็นตัวอย่างให้ก็มีใช้ครอบครัวอยู่สบาย จึงเทียบได้ว่าเป็นสังคมความเชื่อและความศรัทธาอย่างแท้จริง

2. เป็นสิ่งที่ถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง โดยจะสืบทอดด้วยการเรียนรู้

เมื่อพิจารณาจากรูปแบบของประเพณีจองพาราที่ได้สรุปไว้ในตอนต้นจะเห็นได้ว่าการจัดทำจองพาราในบ้านเมืองปอนในช่วง 2 ปีที่ผ่านมา มีความต้องการที่จะถ่ายทอดและสืบทอดประเพณีให้คนรุ่นหลังได้ทำต่อกันจึงได้จัดเป็นโครงการขึ้นมา โดยให้นักเรียนและคนในชุมชนรุ่นหลังมาศึกษาวิธีการทำ และทำด้วยตนเองโดยให้ผู้ชำนาญ หรือผู้สูงวัยที่มีความรู้เกี่ยวกับการทำจองพาราในพื้นที่เป็นคนถ่ายทอดความรู้ให้ด้วยตนเอง

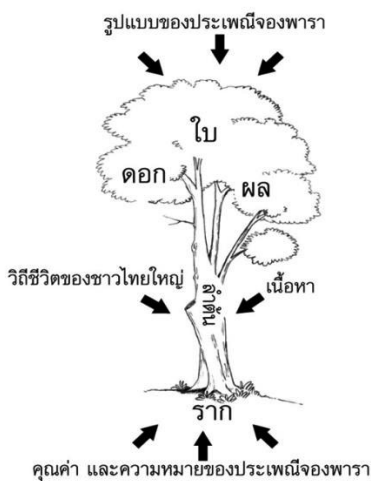
3. เป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้ ประเพณีแต่ละอย่าง ย่อมมีการเปลี่ยนแปลงในแต่ละยุคสมัย โดยอาจเปลี่ยนแปลงรายละเอียดบางอย่างให้ผิดแผกไปจากเดิม เพื่อให้ทันกับวิถีชีวิตที่เปลี่ยนไปของสังคม

จากการสัมภาษณ์และเก็บข้อมูลจากคนในบ้านเมืองปอน จะพบว่าประเพณีจองพาราได้มีการเปลี่ยนแปลงไปบางส่วน เนื่องมาจากยุคสมัย เวลา และวิถีชีวิต แม้คนในบ้านเมืองปอนจะยังคงไว้ซึ่ง การอนุรักษ์วัฒนธรรมเป็นหัวใจหลักเพียงใด แต่ในแง่ของวิถีชีวิตที่ต้องการเวลาในการทำงานมากขึ้น การร่วมกิจกรรมหรือประเพณีต่าง ๆ มีข้อจำกัดเพิ่มขึ้น จึงไม่สามารถหลีกเลี่ยงความเปลี่ยนแปลงได้

ดังที่ เสฐียร โกเศศ (อ้างถึงใน วันทนา เดชะสุวรรณ, 2548) ได้กล่าวถึงประเพณีและการเปลี่ยนแปลงของประเพณี สรุปได้ว่า “ประเพณีเป็นวัฒนธรรมที่เราประพฤติปฏิบัติกัน

อยู่เสมอและเป็นเรื่องธรรมดาที่ไม่ว่าสิ่งใดถ้าเป็นอยู่อย่างนั้นโดยไม่มีสิ่งใหม่เข้ามาเสริม สิ่งเก่านั้นก็ต้องสูญสิ้นไป ประเพณีก็เช่นกัน การที่ประเพณีไทยยังคงอยู่ได้ก็เพราะมีสิ่งใหม่เข้ามาช่วยเสริมสร้างสิ่งเก่าและสามารถเข้ากันได้ดี โดยประเพณีนั้นจะค่อย ๆ เปลี่ยนแปลงไปทีละน้อย ทุกยุคสมัย ดังนั้น ประเพณีจึงเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมที่มนุษย์ได้สร้างขึ้นมาและได้มีการประพฤติปฏิบัติสืบทอดต่อ ๆ กันมา จนเป็นมรดกทางสังคมและเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติ โดยประเพณีนี้อาจมีการเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมตามกาลสมัยได้”

เมื่อเราเห็นถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับประเพณีของพาราแล้ว จะพบว่า การดำเนินประเพณีไปในปัจจุบันกับอดีตมีความแตกต่าง เหล่านั้นเกิดขึ้นจากกาลเวลาที่หมุนไป วิถีชีวิต ทีุ่่นวายมีผลต่อการทำให้บางอย่างกำลังเริ่มสลาย การปรับเปลี่ยนต่าง ๆ จึงเกิดขึ้น เพื่อให้ประเพณียังคงอยู่ต่อไปได้ โดยในงานวิจัยนี้ จะใช้แนวคิดต้นไม้แห่งคุณค่าในการเปรียบเทียบการปรับตัวของสื่อประเพณีของพารา สามารถสรุปได้ดังนี้

ส่วนที่สามารถมองเห็นได้ด้วยตาเปล่า อย่าง ดอก ใบ และผล ซึ่งเปรียบได้กับรูปแบบของประเพณีของพารานั้นยังคงอยู่อย่างเดิมมาแต่วิธีการบูชาเท่านั้น แต่จะมีการปรับเปลี่ยนในส่วนของการจัดทำของพารา ที่มีการทำโดยเด็ก ๆ ในโรงเรียนบ้านเมืองปอน และปราชญ์ชาวบ้าน แล้วจึงนำไปแจกจ่ายให้กับชุมชน นอกจากนั้นก็จะมีการเพิ่มรูปแบบการจัดประเพณีของพาราขึ้นมา ด้วยการเดินขบวนแห่ซึ่งแต่เดิมนั้นไม่เคยมีมา

ส่วนของลำต้น ซึ่งเปรียบเสมือน เนื้อหาของประเพณี และวิถีแบบชาวไทยใหญ่ ของคนในชุมชนหรือปราชญ์ชาวบ้านนั้น ยังคงเดิมอยู่ ซึ่งเป็นลำต้นหรือกลุ่มคนที่คอยยึด ช่วงของ ใบ ดอก ผล และรากให้อยู่ด้วยกันไว้ โดยมีการส่งต่อองค์ความรู้เหล่านี้ สู่เด็ก ๆ รุ่นหลังเช่นเดิมมา แต่จะมีการเปลี่ยนแปลงไปในส่วนของการจัดทำ ที่มีการเพิ่มในเรื่องของการจัด เพื่ออนุรักษ์วัฒนธรรมและส่งเสริมการท่องเที่ยว นอกจากนี้ในส่วนเนื้อหาของกิจกรรม ที่เป็น กิจกรรมของแต่ละบ้านนั้น ได้ถูกเพิ่มเติมในการเป็นกิจกรรมชุมชน

และส่วนของราก ซึ่งเป็นส่วนที่มองไม่เห็นและเป็นส่วนที่ไว้หล่อเลี้ยงดอก ใบ ผล ลำต้นให้คงอยู่ได้ ซึ่งในที่นี้เปรียบกับ คุณค่า และความหมายของประเพณีของพารานั้นจะ เห็นได้ว่า ยังคงรักษา ความเชื่อและคุณค่าทางจิตใจไว้เหมือนเช่นเดิม

จึงสามารถสรุปได้ว่า คนบ้านเมืองปอนนั้นได้พยายามที่จะอนุรักษ์และรักษา ประเพณีวัฒนธรรมไว้เป็นอย่างดี ซึ่งดูได้จากส่วนที่สำคัญที่สุดในต้นไม้นี้คือ รากของวัฒนธรรม นั้นยังคงอยู่อย่างแข็งแรงไม่มีการเปลี่ยนแปลงไป มีความตั้งใจในการดูแลประเพณีของตนเองไว้ ให้ดำเนินไปในแบบถูกต้องและสมบูรณ์ที่สุด

บทบาทหน้าที่ของประเพณีของพารากับการนำไปใช้ในการท่องเที่ยวเชิง วัฒนธรรมของบ้านเมืองปอน

จากข้อมูลด้านคุณลักษณะของประเพณีของพาราที่เราได้ทราบกันในหัวข้อเบื้องต้น ทำให้พบว่าการใช้สื่อประเพณีของพาราของบ้านเมืองปอนในยุคปัจจุบันนั้นมีการปรับเปลี่ยน เกิดขึ้น เพื่อให้เข้ากับยุคปัจจุบัน และการนำมาชูขึ้นมาเป็นกิจกรรมหลักในการส่งเสริม การท่องเที่ยว ในช่วงสองปีที่ผ่านมา คือ 2557-2558 โดยวัตถุประสงค์ของการจัดโครงการ มีความสอดคล้องกับหัวข้อการศึกษาในงานวิจัยชิ้นนี้ซึ่งผู้ศึกษาได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับ บทบาทหน้าที่ของสื่อประเพณีของพาราในฐานะของสื่อที่นำไปใช้ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวของ บ้านเมืองปอน โดยจะสรุปข้อมูลการศึกษาตามองค์ประกอบของการสื่อสาร SMCR ออกมาดังนี้

1. ผู้ส่งสาร (Sender) ในที่นี้คือ องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเมืองปอน โรงเรียน บ้านเมืองปอน ปราชญ์ชาวบ้าน และแกนนำชุมชนบ้านเมืองปอนโดยการใช้สื่อประเพณี ของพาราของบ้านเมืองปอน มาจัดทำเป็น “โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการอนุรักษ์และสืบสาน วัฒนธรรมประเพณีของพารา (จองแข่งต่างสา่งปู้ด)” เพื่อใช้ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวและ อนุรักษ์วัฒนธรรมครั้งนี้

2. สาร (Message) เรื่องราวของประเพณีของพารา ทำหน้าที่เป็น สาร ที่มีความเป็น วัจนภาษา และอวัจนภาษา ในตัวเอง

สารที่เป็นวัจนภาษา คือ การบอกเล่าเรื่องราวของประเพณีของพาราผ่านการ
อบรม และการส่งต่อความรู้ต่าง ๆ จากปราชญ์ชาวบ้านและคนในชุมชนสู่ผู้รับสาร

สารที่เป็นอวัจนภาษา คือ ศิลปะ วัฒนธรรมต่าง ๆ ที่ถูกแสดงออกมาในระหว่าง
การจัดงานประเพณี เช่น การร่ายรำของพารา ที่ทำให้เห็นถึงลวดลายที่มาจากศิลปะของ
ชนชาติไทยใหญ่ หรือการเดินขบวนแห่ที่มีการแต่งกายเป็นลัทธิวิหิมพาน ที่แสดงถึงประวัติ
ของประเพณีของพาราที่กล่าวถึง การมารับเสด็จพระพุทธเจ้าของลัทธิวิหิมพานต์ในวัน
ออกพรรษานั้น เช่นกัน

3. ช่องทาง (Channel) ประเพณีของพารา, กิจกรรมการจัดงานในประเพณีของพารา
นี้การจัดการโดยใช้รูปแบบกิจกรรมที่มีอยู่แล้วของประเพณี เป็นช่องทางในการสื่อสาร พร้อม
กับเพิ่มเติมในส่วนของการจัดอบรม การจัดการเดินขบวนแห่ ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรม

4. ผู้รับสาร (Receiver) คนในชุมชนและคนภายนอกชุมชนบ้านเมืองปอน โดยทั้งสอง
ส่วนนี้ต่างมีความรู้ในการถอดรหัสสารที่ส่งมาต่างกัน ซึ่งส่งผลกระทบต่อรูปแบบการจัดงานที่
จำเป็นต้องเพิ่มเติมในส่วนของการอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับประเพณีของพารา รวมถึงสร้างความ
เข้าใจในพื้นฐานความเป็นอยู่ของคนในบ้านเมืองปอนให้กับคนนอกพื้นที่ด้วย

จากการแบ่งหน้าที่ของสื่อประเพณีของพาราตามองค์ประกอบการสื่อสาร ในการ
นำไปใช้ในการท่องเที่ยวของบ้านเมืองปอนนั้น จะเห็นได้ว่า บทบาทหน้าที่ของประเพณีของพารา
คือ เป็นสาร และ เป็นช่องทางในการสื่อสาร ของกิจกรรมนี้ โดยมีผู้ส่งสารคือ อบต. รร.
บ้านเมืองปอน และกลุ่มปราชญ์ชาวบ้านที่ให้ความสำคัญกับกิจกรรมของพาราในรูปแบบของ
การอนุรักษ์วัฒนธรรมและการนำไปกระตุ้นการท่องเที่ยวของบ้านเมืองปอน

โดยที่มีกลุ่มผู้รับสารที่เป็นกลุ่มเป้าหมายหลักคือ คนในชุมชนเอง เด็ก ๆ รุ่นใหม่ และ
คนภายนอก โดยในระยะสองปีที่ผ่านมาได้รับการตอบรับอย่างดีในการทำการสื่อสารครั้งนี้
กับคนในชุมชน จะเห็นได้ว่า คนในชุมชนซึ่งเป็นคนไทยใหญ่นั้นมีความสนใจในการจัดประเพณี
ของพาราอยู่เป็นทุนเดิมอยู่แล้ว เมื่อมีการนำมาจัดเป็นกิจกรรมของชุมชน ก็ได้รับการตอบรับใน
การเข้าร่วมกิจกรรมเป็นอย่างดี

แต่ในกลุ่มคนภายนอกพื้นที่บ้านเมืองปอน หรือที่เรียกว่ากลุ่มนักท่องเที่ยว ยังคง
ไม่ได้รับความสนใจเท่าไรนัก โดยดูได้จากการที่นักท่องเที่ยว ยังไม่มีการแสดงเจตนาที่จะเข้า
มาท่องเที่ยวหรือศึกษาเกี่ยวกับประเพณีของพาราโดยตรง เป็นเพียงความบังเอิญที่ได้มีโอกาส
เข้ามาตรงกับช่วงเวลาของประเพณีพอดี โดยที่เป้าหมายหลักในการเข้ามาของนักท่องเที่ยว
ยังคงเป็นการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของบ้านเมืองปอน

ซึ่งตรงกับงานวิจัยของ วันทนา เตชะสุวรรณ (2548) ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทของสื่อบุคคลและสื่อประเพณีในการถ่ายทอดวัฒนธรรมประเพณีของชาวบางกอกน้อย: ศึกษาเฉพาะกรณี ชุมชนบ้านบุ ผลการศึกษาพบว่าสำหรับเรื่องสื่อประเพณีนั้น กลุ่มตัวอย่างทั้งผู้นำความคิดเห็นและผู้รับสารเห็นว่าเป็นสื่อที่มีประสิทธิภาพอีกสื่อหนึ่งในการถ่ายทอดข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์วัฒนธรรม ประเพณีของชุมชนบ้านบุ เพราะประเพณีจะเป็นทั้งผู้ส่งสาร สาร และช่องทางในการสื่อสารด้วยตัวเอง นอกจากนี้ สื่อประเพณีสามารถแสดงให้เห็นถึงวัฒนธรรมที่แท้จริง สะท้อนให้เห็นสภาพสังคม มีความสนุกสนานได้เห็นของจริง ทุกคนได้มีส่วนร่วมในประเพณีนั้น ๆ และมีการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง

เมื่อพิจารณาสื่อประเพณีของพาราตามองค์ประกอบที่เป็นสิ่งดึงดูดใจของการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ที่ The European Center of Traditional and Religious Culture หรือ ECTARC (อ้างใน วาลิกา แสนคำ, 2545) ได้อธิบายไว้ จะพบว่าสื่อประเพณีของพารานั้นมีความน่าสนใจหรือสิ่งดึงดูดนักท่องเที่ยวอยู่ 3 ประการ นั่นคือ

1. ศิลปะ หัตถกรรม ประติมากรรม

โดยในตัวของพารานั้นมีความน่าสนใจตั้งแต่ การจัดทำให้มีลักษณะเหมือนปราสาท มีการตัด ฉลุ ลวดลายต่าง ๆ ที่มีเอกลักษณ์ของความเป็นคน (ไต) ไทยใหญ่ไว้อย่างประณีตและสวยงาม นอกจากนั้นการทำหิ้ง การประดับตกแต่งต่าง ๆ ยังคงเสน่ห์ของความเป็นวัฒนธรรมไทยใหญ่ ไว้ให้นักท่องเที่ยวได้ชื่นชม

2. ประเพณีความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับศาสนา

ซึ่งเป็นหัวใจหลักของการจัดประเพณีของพารามาแต่โบราณ และในปัจจุบันแม้จะมีความเชื่อที่ลดลง แต่แนวทางปฏิบัติตามความศรัทธาในศาสนายังคงอยู่ ดังเช่น การนำสวยดอก (กระสวยดอกไม้) มาใช้ในการรับอัญเชิญของพาราไว้ในบ้าน หรือการไปสวดถวายของพาราที่วัดเมื่อเสร็จสิ้นพิธีแล้วนั้น ก็ยังคงมีการปฏิบัติกันเช่นเดิม

3. วัฒนธรรมเก่าแก่โบราณ วัฒนธรรมพื้นบ้าน หรือวัฒนธรรมย่อย

ประเพณีของพาราเป็น 1 ในประเพณี 12 เดือน ของชาวไทยใหญ่ ซึ่งเป็นกลุ่มคนที่ยังคงรักและหวงแหนรูปแบบวัฒนธรรมของตนเสมอมา โดยเฉพาะที่บ้านเมืองปอนนั้นจะเห็นได้ว่าการถูกยกให้เป็นพื้นที่อนุรักษ์ สืบสานประเพณีวัฒนธรรมซึ่งสอดคล้องกับความหวงแหนและต้องการดำรงวัฒนธรรมของคนในพื้นที่เอง จึงทำให้บ้านเมืองปอนนั้นเป็นพื้นที่ที่มีความเข้มแข็งในด้านวัฒนธรรมเป็นอย่างดี

และนอกจากนั้น เมื่อพิจารณาตาม เป้าหมายที่สำคัญที่สุดของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2539) ที่ได้ศึกษาและเสนอว่า คือ ความพยายามที่จะก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน ซึ่งพิจารณาได้จากองค์ประกอบ 4 ประการ คือ

1. ต้องดำเนินการในขอบเขตความสามารถของธรรมชาติ ชุมชน วัฒนธรรม วิถีชีวิต ที่ีต่อขบวนการท่องเที่ยว
2. ต้องตระหนักต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน
3. ต้องยอมรับให้ประชาชนทุกคน ได้รับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่เกิดจากการท่องเที่ยวเท่าเทียมและเสมอภาคกัน

4. ต้องชี้้นาตามความต้องการของประชาชนท้องถิ่น และ ชุมชนในพื้นที่ท่องเที่ยว

จะพบว่า การท่องเที่ยวเมืองปอนโดยใช้ประเพณีจองพาราเป็นสื่อ นั้น สามารถพัฒนาจนก่อเกิดเป็นการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนได้อย่างแท้จริง เนื่องจากบ้านเมืองปอนนั้นใช้ธรรมชาติของวิถีชีวิตวัฒนธรรมชุมชนมาเป็นหลักในการดำเนินการ โดยผ่านการมีส่วนร่วมคิดเห็นเสนอแนะ ลงมือปฏิบัติและแก้ไข ตกเดือน ด้วยคนในชุมชนเอง โดยผลประโยชน์ที่ได้รับนั้นก็สามารถกระจายไปได้ในทุกกลุ่ม ทุกภาคส่วน โดยมีความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นที่มีทิศทางเดียวกันกับวัตถุประสงค์ของภาครัฐในบ้านเมืองปอน นั่นคือการส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมไว้ให้ยั่งยืน

การปรับตัวเพื่อเป็นสื่อในการส่งเสริมการท่องเที่ยวของประเพณีจองพารา

จากบทบาหน้าที่ของสื่อประเพณีจองพารา จะเห็นว่าประเพณีจองพาราที่แยกองค์ประกอบของสื่อไปแล้วนั้น “ประเพณีจองพารา” จะมีหน้าที่เป็นสารและสื่อในรูปแบบการสื่อสารของบ้านเมืองปอน โดยในงานวิจัยชิ้นนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งโจทย์เกี่ยวกับการนำไปใช้ในการท่องเที่ยวที่เราได้ข้อมูลมาจากตอนต้นแล้วว่าประเพณีจองพาราในอดีตนั้น มีความแตกต่างกับปัจจุบัน ดังนั้นในข้อนี้ผู้วิจัยจะเสนอข้อมูลให้เห็นว่า ประเพณีจองพารานั้น มีการปรับตัวแบบไหนในการสื่อสารครั้งนี้ ตามแผนแนวคิดต้นไม้แห่งคุณค่าในแนวนอนเมื่อมาทำหน้าที่สารและสื่อ โดยสามารถสรุปได้ว่า การนำเอาประเพณีจองพารามาใช้ในการท่องเที่ยว นั้นมีการเปลี่ยนแปลงไปในส่วนของเปลือก ที่มีการเปลี่ยนวิธีการทำจองพารา คือ การทำโดยนักเรียนของโรงเรียนบ้านเมืองปอนและ มีการทำการแห่จองพาราเพิ่มขึ้นจากเดิมที่ไม่เคยมีมาก่อน ส่วนกระพี้้นมีการปรับเนื้อหาของประเพณีขึ้นมา คือเพิ่มในเรื่องของการรักษาประเพณีวัฒนธรรมเอาไว้ และนอกจากนั้นจากประเพณีที่เป็นกิจกรรมของครอบครัวเปลี่ยนกลายมาเป็นกิจกรรมของชุมชน เมื่อแบ่งไปตามบทบาทหน้าที่ของการสื่อสารจะเห็นได้ว่า

ในฐานะ สาร ประเพณีของพารา มีการปรับตัวไปในเรื่องของเนื้อหาที่จากเดิมเป็นกิจกรรมของชุมชน แต่เมื่อถูกส่งให้ทำหน้าที่ในการท่องเที่ยวก็ต้องปรับเปลี่ยนให้เป็นวิถีชีวิตของคนในชุมชน เป็นกิจกรรมชุมชน นอกจากนั้นยังเป็นการรักษาวัฒนธรรมไว้มากกว่าเป็นการจัดทำเพื่อความสวยงามเดียว คุณค่าและความหมายต่าง ๆ ที่เป็นแก่นสำคัญของประเพณีนั้น ยังไม่มีการปรับเปลี่ยนใด ๆ จึงทำให้ได้ทราบว่ามีผู้รับสาร หรือกลุ่มคนในชุมชนและนักท่องเที่ยวนั้น จะได้รับรู้ คุณค่า/ความหมายของประเพณีอย่างถูกต้อง

ในฐานะ สื่อ ประเพณีของพารามีการปรับตัวในเรื่องของรูปแบบ คือการเพิ่มเติมขั้นตอนการแห่ของพารา โดยวัตถุประสงค์ของการเพิ่มเติมนี้เพื่อการดึงดูด กลุ่มเป้าหมาย โดยสร้างให้มีกิจกรรมที่เพิ่มขึ้นมาในปัจจุบัน

สุริย์ บุญญาพงศ์ และสุรศักดิ์ บ่อมทองคา (2539) ได้ทำ การศึกษาประเพณีเพื่อการท่องเที่ยวจุดเปลี่ยนของระบบความสัมพันธ์ทางสังคม พบว่า เมื่อกิจกรรมทางประเพณี กลายเป็นวัตถุในการท่องเที่ยวรูปแบบของกิจกรรมตามแบบเดิมของท้องถิ่น มักจะถูกปรับเปลี่ยนไปเพื่อให้เกิดความน่าตื่นตา ตื่นใจแก่นักท่องเที่ยว ผู้ที่เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมประเพณี มิใช่มีเพียงชาวบ้านหรือคนในชุมชนเท่านั้น หากแต่มีหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ เข้ามาร่วมด้วย ซึ่งมีผลทำให้ต้องมีการปรับระบบการจัดการดำเนินงานเสียใหม่

สำหรับการปรับปรุงยุคดิสโก้บ้าน หากได้พิจารณาต้นไม้แห่งคุณค่าตามแนวนอน เราจะเห็นว่าต้นไม้ต้นนั้นประกอบด้วย 3 ชั้นด้วยกัน ประกอบด้วย เปลือก (ส่วนที่อยู่นอกสุด) กระพี้ (ส่วนที่อยู่ถัดเข้ามา) และแก่น (ส่วนที่อยู่วงในสุด) การแบ่งชั้นทั้ง 3 ของต้นไม้จะโยงมาถึงเรื่อง “การปรับเปลี่ยน” เพราะโดยธรรมชาติของต้นไม้แล้ว เปลือกเป็นสิ่งที่ปรับได้และปรับอยู่เสมอ กระพี้จะปรับได้บางส่วน แต่แก่นนั้นเป็นสิ่งที่ต้องรักษาเอาไว้ให้เหมือนเดิม เนื่องจากเป็นส่วนสำคัญที่สุดของต้นไม้ ทั้งนี้การพิจารณาเรื่องการจัดการคุณลักษณะใดเป็นแก่น กระพี้ หรือเปลือกนั้น ต้องยึดถือหลักเรื่อง “สิทธิของเจ้าของวัฒนธรรม” โดยที่กาญจนา แก้วเทพ (2549) ได้กล่าวไว้ว่า “คนข้างนอกไม่ควรจะไปก้าวก่ายล่วงละเมิดการตัดสินใจของเจ้าของวัฒนธรรม”

เมื่อเราได้รู้ถึงบทบาทหน้าที่ของแต่ละส่วนองค์ประกอบการสื่อสารของประเพณีของพาราแล้ว ทำให้เราได้เห็นว่าสื่อประเพณีของพารายังเป็นสิทธิของชาวบ้านเมืองปอนอยู่ แม้จะมีการเข้ามาทำงานของภาครัฐ ในการส่งเสริมประเพณี แต่ยังคงอยู่ในการเข้ามามีส่วนร่วมบางส่วนเท่านั้น โดยการลงมือจัดทำกิจกรรมในทุกขั้นตอนยังคงเป็นหน้าที่ของคนบ้านเมืองปอน โดยผ่านตัวแทนภาคประชาชน อย่างปราชญ์ชาวบ้านและคนเฒ่าคนแก่ในชุมชนเป็นผู้คอยดูแล

ประเพณีอยู่ โดยในฐานะเจ้าของวัฒนธรรมนั้นมีความคิดเห็นในการนำประเพณีของพารามาใช้ แบ่งออกเป็น 2 หน่วยความคิดดังนี้

1. มีความยินดีในการส่งเสริมให้ประเพณีของพาราเป็นกิจกรรมท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เพราะชาวบ้านเมืองปอนนั้นแต่เดิมมีความยินดีในการเป็นเมืองท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอยู่ก่อนแล้วมีการจัดตั้งกลุ่ม ตั้งโฮมสเตย์ เพื่อให้สอดคล้องกับการท่องเที่ยวมาก่อน จึงยินดีที่จะมีกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวเพิ่ม เพื่อให้มีนักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมชมความเป็นไทยใหญ่และวัฒนธรรมเก่าแก่ของบ้านเมืองปอน

2. ความหวงแหนในวัฒนธรรม ซึ่งเป็นความกังวลเกี่ยวกับสิ่งที่อาจจะเกิดขึ้นได้ เมื่อมีการเข้ามามาก ๆ ขึ้นของคนต่างวัฒนธรรม โดยชาวบ้านเห็นตรงกันว่า ควรมีการระมัดระวัง เรื่องนี้ให้มาก

ซึ่งเมื่อดูจากข้อมูลต่าง ๆ โดยสรุปแล้ว บ้านเมืองปอนนั้นได้นำความเป็นพื้นที่ส่งเสริมวัฒนธรรมมาใช้เป็นจุดดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้าไปท่องเที่ยววัฒนธรรมในชุมชนมาช้านานแล้ว โดยประเพณีของพาราในวันนั้นได้รับบทบาทอีกหนึ่ง คือเป็นสื่อประเพณีที่บ้านเมืองปอนนำมา มีส่วนร่วมในการส่งเสริมการท่องเที่ยวด้านวัฒนธรรมอีกทางหนึ่ง โดยได้รับการยินยอม และ เห็นด้วยของคนภายในชุมชนเป็นอย่างดี แต่ในอีกแง่มุมหนึ่งชาวบ้านเมืองปอนนั้นไม่ได้ละเลย เรื่องของการดูแลปกป้องประเพณีวัฒนธรรมที่หวงแหนของตน ไม่ให้ถูกปรับเปลี่ยนไป หรือ ผิดเพี้ยนไปเมื่อมีการเข้ามาของการท่องเที่ยว โดยมีการรักษาหรือและช่วยกันดูแลสอดส่อง อยู่เสมอ ตามที่งานวิจัยของนายวรินทร์ จิตคำภู (2549) ได้ศึกษาเรื่อง การอนุรักษ์วัฒนธรรม พื้นบ้าน (ไทยใหญ่) ในทัศนะของกรมการบริหารสภาวัฒนธรรมอำเภอและจังหวัดแม่ฮ่องสอน

ผลการวิจัยพบว่าควรเน้นในด้านความร่วมมือกันของภาครัฐ เอกชนและประชาชน มีองค์กรสำหรับดำเนินการที่ชัดเจน ประเพณีพื้นบ้านของชาวไทยใหญ่ที่ควรอนุรักษ์ส่งเสริมเป็นพิเศษได้แก่ปอยส่างลอง ของพารา (ปราสาทพระพุทธร) และประเพณีกันต้อ (ขอขมา) องค์กร/หน่วยงานที่มีหน้าที่สนับสนุนส่งเสริม ได้แก่ หน่วยงานบริหารราชการส่วนท้องถิ่น องค์การทางด้านวัฒนธรรม องค์กร/หน่วยงานที่ทำหน้าที่ปฏิบัติได้แก่ ประชาชนในท้องถิ่น

การมีส่วนร่วมกับกิจกรรมประเพณีของพาราของคนในบ้านเมืองปอน

การจัดกิจกรรมประเพณีของพาราของบ้านเมืองปอนที่ผ่านมาในอดีตนั้น จะเป็นการทำตามความเชื่อทางศาสนา โดยทุกบ้านหลังคาเรือนก็จะรู้ถึงระยะเวลาในการทำ โดยไม่จำเป็นต้องใช้การประชาสัมพันธ์หรือการชักชวนมาเป็นกิจกรรมใด ๆ เพื่อช่วยกระตุ้นให้เกิดประเพณีจึงเป็นเรื่องปกติที่ชาวบ้านจะทำของพารากันเอง ต่างคนต่างทำแล้วจึงค่อยมา

ประดับหน้าบ้าน แต่ในปัจจุบันที่ยุคสมัยเปลี่ยนไป ผู้คนเปลี่ยนจากรุ่นสู่รุ่น ประเพณีบางส่วนจึงอาจสูญหายไป ชาวบ้านเมืองปอนตระหนักถึงข้อนี้จึงมีการนำประเพณีของพารามาเป็นสื่อในการกระตุ้นและเสริมสร้างการอนุรักษ์สืบสานวัฒนธรรม โดยใช้ความร่วมมือของคนในชุมชนเป็นแรงขับเคลื่อนในการทำงาน

จากแนวคิดเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชน (People Participation) สามารถนำมาอภิปรายการเข้ามีส่วนร่วมของประชาชนบ้านเมืองปอนในประเพณีของพาราได้ดังนี้

เมื่อมองตาม โคเฮน และฮัทซอพฟ์ (1980) ที่ได้แบ่งรูปแบบของการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยแบ่งออกเป็น 4 รูปแบบ จะสามารถนำมาสรุปการมีส่วนร่วมของคนในบ้านเมืองปอนได้ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision-Making) ประกอบด้วยการริเริ่มตัดสินใจ การดำเนินการตัดสินใจและการตัดสินใจปฏิบัติการ

ก่อนการจัดกิจกรรมประเพณีของพาราของบ้านเมืองปอนนั้นจะมีการประชุมระดมความคิด เพื่อให้คนในชุมชนได้มีส่วนในการ ชี้แนะตามวิถีชุมชนที่ถูกต้อง และเป็นไปตามความต้องการและความพึงพอใจของทุกฝ่าย

2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (Implementation) โดยการให้การสนับสนุนทรัพยากร การบริหาร และการประสานความร่วมมือ รวมทั้งการเข้าร่วมในการร่วมแรงร่วมใจ

ในทุกขั้นตอนตั้งแต่เริ่มต้นจนจบกระบวนการประเพณีของพารา ชาวบ้านเมืองปอนนั้นได้เข้าไปมีส่วนร่วมโดยทั้งหมด ทั้งร่วมให้คำปรึกษาแก่กันระหว่างทำจอง ร่วมลงมือทำกับกลุ่มนักเรียนร่วมในการเดินขบวน และร่วมในการบูชาของพาราอย่างถูกต้อง

3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (Benefits) ซึ่งอาจเป็นผลประโยชน์ทางวัตถุทางสังคมหรือโดยส่วนบุคคล การจัดประเพณีของพาราของบ้านเมืองปอนนี้มีประโยชน์ที่ชัดเจนให้กับชาวบ้านดังนี้

ประการแรก คือ ชาวบ้านได้มีของพาราไว้บูชา โดยไม่ต้องทำหรือซื้อเอง เพราะมีของพาราที่นักเรียนจัดทำไว้แจกจ่ายให้กับชาวบ้าน

ประการที่สอง คือ เด็กนักเรียนที่ได้ทำของพารา จะได้ความรู้ความสามารถติดตัวไปในเรื่องของการทำของพารา

ประการที่สาม คือ เมื่อมีการนำประเพณีของพารามาสร้างเป็นกิจกรรมในการเชิญชวนนักท่องเที่ยวเข้ามา ก็จะส่งผลถึงกลุ่มหรือชุมชนอื่น ๆ ที่มีไว้ต้อนรับนักท่องเที่ยวของบ้านเมืองปอนให้มีรายได้เพิ่มขึ้น

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) เป็นการควบคุมและตรวจสอบการดำเนินกิจกรรมทั้งหมดและเป็นการแสดงถึงการปรับตัวในการมีส่วนร่วม

เมื่อสิ้นสุดงานประเพณีจองพาราจะมีการสอบถามความคิดเห็นชาวบ้าน และมีการประชุมสรุปงานประเพณีจองพาราเพื่อหาข้อผิดพลาดและร่วมกันแก้ไขในปีต่อ ๆ ไป

นอกจากนั้น การมีส่วนร่วมของคนในบ้านเมืองปอนสามารถเรียกได้ว่าเป็นการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงตามที่ White (อ้างถึงใน ปาริชาติ สถาปิตานนท์ และคณะ, 2549) ได้อธิบายไว้ว่า “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาสามารถแยกแยะได้เป็น 2 ลักษณะคือการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง (Genuine participation) และ การมีส่วนร่วมแบบเทียม (Pseudo-Participation)” White ได้นำแนวคิดของ Amstein ซึ่งสะท้อนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนมาจัดกลุ่มใหม่ โดยเขาย้ำให้เห็นว่า การมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง (Genuine Participation) เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่ Amstein เรียกว่า การร่วมแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็น การร่วมเป็นพันธมิตร การส่งตัวแทนเข้าร่วมใช้สิทธิในการตัดสินใจ การควบคุมการตัดสินใจโดยพลเมือง

ภาพรวมของการมีส่วนร่วมในประเพณีจองพาราของชาวบ้านเมืองปอนนั้นเป็นไปในทิศทางที่ดี มีการร่วมมือร่วมใจ มีการช่วยเหลือ มีความสนใจ และชื่นชมในประเพณีที่จัดขึ้นในพื้นที่ของตน ด้วยคนทั้งบ้านเมืองปอนมีแนวคิดในการพัฒนาชุมชนหรือพื้นที่อยู่อาศัยของตนเองไปในทิศทางเดียวกัน ทั้งภาครัฐและประชาชน มีส่วนร่วมมีกันทั้งการอนุรักษ์วัฒนธรรมและต้องการให้ประเพณีจองพาราเป็นสื่อที่ช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวไปด้วยในตัวเอง ดังที่ วิไล บุญบรรจง (2543) กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการท่องเที่ยวว่า “ต้องให้ประชาชนเข้ามาเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจแก้ปัญหาของตนเอง โดยได้รับความร่วมมือจากทุกองค์กร ทั้งภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้กระบวนการพัฒนาการท่องเที่ยวมีเป้าหมายและทิศทางเดียวกัน” และ สารภี ศิลา (2545) ได้ให้ทรรศนะถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนกับการท่องเที่ยวว่า “การท่องเที่ยวจะเกิดขึ้นในชุมชนอย่างยั่งยืนไม่ได้ หากเป็นการดำเนินงานของกลุ่มหรือบุคคลใดบุคคลหนึ่งเพียงลำพัง โดยขาดความเห็นพ้องต้องกันของสมาชิกส่วนใหญ่ในชุมชน และการที่จะให้ชุมชนเห็นพ้องต้องกัน ก็ต้องเกิดจากการที่ชุมชนตระหนักถึงคุณประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวพร้อมที่จะมีส่วนร่วมในการดำเนินการทุกขั้นตอน

โดยจากการศึกษานั้นจะเห็นได้ว่าโดยภาพรวมแล้ว การทำการดำเนินงานกิจกรรมจองพารา ได้ตอบสนองตามวัตถุประสงค์ของ กิจกรรม อย่างชัดเจนในเรื่องของการสืบทอดวัฒนธรรมของคนในพื้นที่บ้านเมืองปอนได้เป็นที่น่าพอใจ แต่ยังไม่สามารถนำมาใช้ดึงดูด

ความสนใจด้านการท่องเที่ยวเกี่ยวกับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้คนภายนอกได้ ซึ่งอาจเนื่องมาจากการประชาสัมพันธ์ที่ยังคงมีน้อยสำหรับกลุ่มเป้าหมายนอกพื้นที่

ด้วยประเพณีจองพารานั้นเป็นการทำกิจกรรมในช่วงปีมีแค่ 1 ครั้งและเป็นช่วงเวลาจำกัด คือ เป็นช่วงเวลาที่ถูกกำหนดไว้เพื่อควบคุมเรื่องการรักษาประเพณีวัฒนธรรมให้คงอยู่อย่างเดิม ซึ่งถือเป็นข้อดีในการดำรงรักษาวัฒนธรรมไว้จึงทำให้การสื่อสารในเรื่องของการจัดงานเป็นไปได้อย่าง จึงอาจใช้วิธีการประชาสัมพันธ์ภาพรวมของประเพณีและวัฒนธรรมไทยใหญ่ ผ่านสื่อที่ใช้ง่ายแต่มีประสิทธิภาพต่อกลุ่มเป้าหมายภายนอกชุมชน และสามารถจัดทำสื่อเองได้โดยคนในชุมชน เช่น การใช้ facebook page เพิ่มขึ้นมาเพื่อ link ไปยัง website หลักของบ้านเมืองปอน

นอกจากนี้ผู้ศึกษายังพบว่าการเพิ่มการจัดทำข้อมูลเพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์นั้น จะเป็นการเปิดโอกาสให้คนภายนอกได้มีโอกาสในการรับรู้ถึงวัฒนธรรมที่สวยงามของชาวไทยใหญ่ด้านอื่น ๆ อีกมาก และยังสามารถช่วยให้นักท่องเที่ยวมีการเตรียมตัวก่อนเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่ได้อีกด้วย เช่นการโพสต์ข้อมูลการแต่งกายแบบชาวไทยใหญ่ หรือวัฒนธรรมการกินอาหารแบบชาวไทยใหญ่ เหล่านี้นอกจากจะทำให้เกิดความรู้และสร้างความสนใจให้นักท่องเที่ยวแล้ว ยังสามารถสร้างให้เป็นการป้องกันวัฒนธรรมจากผู้ที่จะเข้ามาท่องเที่ยวที่ได้อบรมและเตรียมตัวก่อน หรือผู้ที่ไม่มีความสนใจในวัฒนธรรมชาวไทยใหญ่อย่างแท้จริงหรือผู้ที่ไม่พร้อมจะทำตามกฎระเบียบ ที่อาจจะรู้สึกได้ถึงความกังวลและยุ่งยาก ได้อีกทางหนึ่งด้วยเช่นกัน

จากวัฒนธรรมไทยใหญ่ที่ผู้วิจัยได้ศึกษาผ่านประเพณีจองพารานั้น พบว่ายังมีในส่วนของอัตลักษณ์ความเป็นไทยใหญ่ที่ถูกแสดงออกผ่านประเพณีต่าง ๆ ในส่วนต่าง ๆ ของการจัดงานนั้นมีที่มาที่ไปของการกระทำจากพื้นความเชื่อ ความศรัทธาของชาวไทยใหญ่อีกมากมายที่ยังไม่ได้ถูกแสดงออกมาในงานวิจัยชิ้นนี้จึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจหากมีการทำการวิจัยเกี่ยวกับของอัตลักษณ์ความเป็นไทยใหญ่ที่ถูกแสดงออกผ่านประเพณีต่าง รวมถึงประเพณีจองพารา และผู้ศึกษาพบว่าขั้นตอนการจัดทำจองพารา ลวดลาย และรูปแบบต่าง ๆ รวมไปถึง การทำฐานรองรับจองพารา การจัดทำสวดคองนั้น ล้วนมีขั้นตอนที่น่าสนใจและมีความหมายซ่อนไว้ ซึ่งสามารถนำมาจัดทำเป็นงานวิจัยที่ลงลึกไปอีกขั้นเกี่ยวกับขั้นตอนการทำความเข้าใจของลวดลายและอุปกรณ์ที่เป็นสัญลักษณ์ในตัวชิ้นงาน เพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้สนใจ หรือเป็นประโยชน์ต่อการรักษาอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีจองพารา หรือประเพณีออกพรรษาของชาวไทยใหญ่ได้อีกทาง

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา แก้วเทพ. (2549). *สื่อพื้นบ้านชาวบ้านรับงานสุขภาพ*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นุชจรินทร์ ทับทิม. (2553). *การสื่อสารอัตลักษณ์ของชุมชนบ้านวัวลาย จังหวัดเชียงใหม่ ผ่านกิจกรรมถนนคนเดิน (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ตีพิมพ์เผยแพร่)*. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- ปาริชาติ สถาปิตานนท์ และคณะ. (2549). *การสื่อสารแบบมีส่วนร่วมและการพัฒนาชุมชน: จากแนวคิดสู่ปฏิบัติการวิจัยในสังคมไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- มงคล จันทราบำรุง และสารภี ศิลา. (2545). *ความคิดเห็นของชุมชนและบัณฑิตอาสาต่อโครงการจ้างบัณฑิตอาสา และผู้มีประสบการณ์ด้านการเงินเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- วารินทร์ จิตคำภู. (2541). *การอนุรักษ์วัฒนธรรมพื้นบ้าน (ไทยใหญ่) ในทัศนะของกรรมการบริหารสภาวัฒนธรรมอำเภอ จังหวัดแม่ฮ่องสอน (รายงานผลการวิจัย)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ
- วาลิกา แสงคำ. (2545). *การพัฒนาการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมบ้านเปียงหลวง อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่ (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ตีพิมพ์เผยแพร่)*. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- วิไล บุญบรรจง. (2543). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวบริเวณชายฝั่งทะเลเมืองระยอง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ตีพิมพ์เผยแพร่)*. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- วันทนา เตชะสุวรรณ. (2548). *บทบาทของสื่อบุคคลและสื่อประเพณีในการถ่ายทอดวัฒนธรรมประเพณีของชาวบางกอกน้อย: ศึกษาเฉพาะกรณี ชุมชนบ้านบุ (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*. กรุงเทพฯ.
- สมควร กวียะ. (2555). *ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับสื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์ สำนักงานจังหวัดแม่ฮ่องสอน*. รายได้การท่องเที่ยว. สืบค้นจาก <http://123.242.182.10/kpi2013/index.php/growth-kpi-6> P.2
- สุรีย์ บุญญาหงษ์ และสุรศักดิ์ บ่อมทองคา. (2539). *ประเพณีเพื่อการท่องเที่ยว : จุดเปลี่ยนของระบบความสัมพันธ์ทางสังคม*. เชียงใหม่: สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- Cohen, John M. and Uphoff, Norman T. (1980). *Participation's place in rural develop: Seeking clarity through specificity*. New York: World Development.